

ראש השנה ו

והיה בק חטא - ולא בקרבנך חטא.

קושי: והא מהכא נפקא? מדאחרים נפקא! דתניא, אחרים אומרים: יכול יהא בכור שעברה שנתו כפסולי המוקדשין ויפסל - תלמוד לומר (דברים יד) ואכלת לפני ה' אלהיך... מעשר דאנך תירשק ויזהרך ובכרת בקרבך וזאנך. מקיש בכור למעשר, מה מעשר אינו נפסל משנה לחברתה - אף בכור אינו נפסל משנה לחברתה.

תירוצ: איצטריך, סלקא דעתך אמינא: הני מילי - בכור, דלאו בר הרצאה הוא, אבל קדשים, דבני הרצאה נינהו - אימא לא לירצו, קא משמע לן.

עוד קושי: ואכתי מדבן עזאי נפקא. דתניא, בן עזאי אומר: (ויקרא ז) אתו מה תלמוד לומר? לפי שנאמר (דברים כג) כל תאחר Infel, שומע אני אף מאחר נדרו בבל ירצה, תלמוד לומר אתו - אותו בלא ירצה, ואין מאחר נדרו בלא ירצה.

ויקרא פרק ז פסוק יח

ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא:

לאור הקושי, דרשה חילופי לפסוק: אלא: בק חטא, ולא באשתך חטא. סלקא דעתך אמינא: הואיל ואמר רבי יוחנן, ואי תימא רבי אלעזר: אין אשתו של אדם מתה אלא אם כן מבקשין ממנו ממון ואין לו, שנאמר (משלי כב) אם אין אף אף אלה יקח מעכב מתחתיו, אימא בהאי עון דבל תאחר נמי אשתו מתה - קא משמע לן.

דברים פרק כג

(כב) כי תדור נדר לה' אלהיך לא תאחר לשלמו כי דרש ידרשנו ה' אלהיך מעמך והיה בך חטא: (כד) מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת לה' אלהיך נדבה אשר דברת בפיו:

הבאת ברייתא: תנו רבנן: (דברים כג)

מזאת עשה	זו מצות עשה
תמור	זו מצות לא תעשה
וצית	אזהרה לבית דין שיעשון
כאשר נדרת	זה נדר
לה' אלהיך	אלו חטאות ואשמות עולות ושלמים
נדבה	כמשמעו
אשר דברת	אלו קדשי בדק הבית
כפיו	זו צדקה

קושי 1: אמר מר: מזאת עשה - זו מצות עשה. למה לי? (דברים יב) מזאת עשה והבאתם עמה נפקא!

קושי 2: תמור - זו מצות לא תעשה, למה לי? מלא תאחר Infel נפקא!

קושי 3: וצית - אזהרה לבית דין שיעשון, למה לי? מיקריב אתו נפקא. דתניא: (ויקרא א) יקריב אתו - מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו - תלמוד לומר (ויקרא א) לרצונו. הא כיצד? כופין אותו עד שיאמר רוצה אני.

תירוצ: חד דאמר ולא אפריש, וחד אפריש ולא אקריב. וצריכא; דאי אשמעינן:

אמר ולא אפריש	אפריש ולא אקריב
משום דלא קיימיה לדיבוריה, אבל אפריש ולא אקריב - אימא: כל היכא דאיתיה - בי גזא דרחמנא איתיה, צריכא	דקא משהי ליה גביה, אבל אמר ולא אפריש - אימא דיבורא לא כלום הוא, צריכא

קושי על התירוצ: ומי מצית אמרת דאמר ולא אפריש? והא נדבה כתיבא, ותנן: אי זהו נדר - האומר: הרי עלי עולה. ואי זה נדבה - האומר: הרי זו עולה. ומה בין נדר לנדבה? נדר, מת או נגב - חייב באחריותו, נדבה, מתה או נגנבה - אינו חייב באחריותה! תירוצ: אמר רבא: משכחת לה, כגון דאמר הרי עלי עולה על מנת שאיני חייב באחריותה.

פסיק - זו צדקה.

הלכה: אמר רבא: וצדקה מיחייב עלה לאלתר. מאי טעמא - דהא קיימי עניים.
קושי: פשיטא! - מהו דתימא: כיון דבעניינא דקרבנות כתיבא - עד דעברי עלה שלשה רגלים כקרבנות, קא משמע לן: התם הוא דתלינחו רחמנא ברגלים, אבל הכא - לא, דהא שכיחי עניים.

עוד הלכה של רבא: אמר רבא: כיון שעבר עליו רגל אחד - עובר בעשה.
קושי ממשנה: מיתיבי: **העיד רבי יהושע ורבי פפייס על וולד שלמים שיקרב שלמים. אמר רבי פפייס: אני מעיד שהיתה לנו פרה של זבחי שלמים ואכלנוה בפסח, ואכלנו ולדה שלמים בחג.**
בשלמא בפסח לא אקרבנה - אימור דמחוסר זמן הוה, אלא ולדה בעצרת - היכי משהי לה ועברי עליה בעשה?

תירוצ' 1: אמר רב זביד משמיה דרבא: כגון שהיה חולה בעצרת.
תירוצ' 2: רב אשי אמר: מאי **ואכלנו ולדה שלמים בחג** דקתני - חג השבועות.
הסבר למה רב זביד לא קיבל את דברי רב אשי: ואידך: כל היכא דתני פסח - תני עצרת.

עוד הלכה של רבא: ואמר רבא: כיון שעברו עליו שלשה רגלים - בכל יום ויום עובר בבל תאחר.
קושי מברייטא: מיתיבי: **אחד בכור ואחד כל הקדשים, כיון שעברו עליהם שנה בלא רגלים, רגלים בלא שנה - עובר בבל תאחר.** ולא מוזכר כאן כל יום ויום!
קושי על הקושי: והאי מאי תיובתיה?
הסבר לקושי: אמר רב כהנא: מאן דקא מותיב - שפיר קא מותיב. מכדי, תנא אלאוי קא מהדר - ליתני: בכל יום ויום עובר בבל תאחר.
תירוצ': ואידך: תנא למיקבעיה בלאו קא מהדר, בלאוי יתירי לא קא מהדר.

חזרה לברייטא האחרונה: גופא, **אחד בכור ואחד כל הקדשים, כיון שעברו עליהם שנה בלא רגלים, רגלים בלא שנה - עובר בבל תאחר.**

קושי: בשלמא רגלים בלא שנה - משכחת לה. אלא שנה בלא רגלים היכי משכחת לה?
צמצום הקושי: הניחא למאן דאית ליה כסדרן - משכחת לה. אלא למאן דלית ליה כסדרן, היכי משכחת לה?

תירוצ' לפי הבנת רבי: בשלמא לרבי - משכחת לה בשנה מעוברת, דתניא (ויקרא כה) **נה תא'נה, רבי אומר: מונה שלש מאות וששים וחמשה יום כמנין ימות החמה. וחכמים אומרים: מונה שנים עשר חדש מיום ליום, ואם נתעברה שנה - נתעברה לו.** משכחת לה לרבי - דאקדשה בתר חג המצות, דכי מטא שילהי אדר בתראה - שנה מליא, רגלים - לא מלו.
קושי: אלא לרבנן, היכי משכחת לה?

תירוצ' לפי הבנת חכמים: כדתני רב שמעיה: **עצרת, פעמים חמשה, פעמים ששה, פעמים שבעה. הא כיצד? שניהן מלאין - חמשה, שניהן חסרין - שבעה, אחד מלא ואחד חסר - ששה.**
שאלה על שיטת רב שמעיה: ומאן תנא דפליג עליה דרב שמעיה?
תשובה: אחרים היא. דתניא, **אחרים אומרים: אין בין עצרת לעצרת, אין בין ראש השנה לראש השנה אלא ארבעה ימים בלבד. ואם היתה שנה מעוברת - חמשה.**

שאלה: בעי רבי זירא: יורש מהו בבל תאחר? (דברים כג) **כי תדך נדך** אמר רחמנא - והא לא נדר, או דלמא (דברים יב) **ואת נה, ואפאת נה** - והא מיחייב?
תשובה: תא שמע, דתני רבי חייא; (דברים כג) **נאצק** - פרט ליורש.
קושי: והאי **נאצק** מיבעי ליה זה לקט שכחה ופאה!
תירוצ': קרי ביה **נאק** וקרי ביה **נאצק**.

שאלה: בעי רבי זירא: אשה מה היא בבל תאחר? מי אמרינן הא לא מיחייבא בראיה, או דלמא: הא איתה בשמחה?
תשובה: אמר ליה אביי: ותיפוק ליה דהא איתה בשמחה.
קושי: ומי אמר אביי הכי? והאמר אביי: אשה בעלה משמחה!
תירוצ': לדבריו דרבי זירא קאמר.

רמב"ם הלכות חגיגה פרק א

ושתי מצוות אלו שהן הראייה והחגיגה אין הנשים חייבות בהן, והשמחה האמורה ברגלים היא שיקריב שלמים יתר על שלמי חגיגה, ואלו הם הנקראים שלמי שמחת חגיגה שנאמר וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלהיך, ונשים חייבות במצוה זו.

השגת הראב"ד ונשים חייבות במצוה זו. א"א לא בקרבן אלא בשמחה שתשמח עם בעלה שתעלה עמו והוא ישמח אותה.

שאלה : איבעיא להו : בכור מאימתי מונין לו שנה?
תשובה :

אביי	רב אחא בר יעקב
משעה שנולד	משעה שנראה להרצאה
בבעל מום	בתם
בכור מאימתי מונין לו שנה? שניהם מסכימים – דיברו במקרים שונים	

קושי : בעל מום מי מצי אכיל ליה?
תירוץ : דקים ליה ביה שכלו לו חדשיו.

